

UMEÅ UNIVERSITET

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
anita.carlstedt@regeringskansliet.se

Yttrande över KLIVA-utredningens betänkande ”Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk” (SOU 2020:66)

Regeringen har anmodat Umeå universitet att yttra sig över KLIVA-utredningens betänkande ”Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66). Den Humanistiska fakulteten har fått uppdraget att besvara remissen och dekan har fastställt yttrandet. I beredningen av yttrandet har Institutionen för språkstudier inbjudits att lämna synpunkter på förslaget.

Kort sammanfattning

Umeå universitet anser att utredningen lyfter fram viktiga aspekter på utveckling och stärkande av sfi-utbildningen och att förslagen är goda. KLIVA-utredningens betänkande bygger på en idé om att ett antal förslag, bedömningar och rekommendationer ska bilda en helhet med målet om stärkt kvalitet och likvärdighet i komvux för elever med svenska som andraspråk. Utöver att de bildar en helhet förutsätter de varandra och Umeå universitet anser att idén är god och väl underbyggd.

Övergripande synpunkter

Umeå universitet anser att KLIVA-utredningens betänkande är genomarbetat och innehåller omfattande bakgrundsanalyser och genomtänkta förslag. Här följer ett urval av områden som med fördel ytterligare kan tydliggöras.

I betänkandets stycke 4.1.1 (sid 105) står att ”En utgångspunkt för utredningen har hela tiden varit att vuxenutbildningen inte får reduceras till enbart ett arbetsmarknadspolitiskt instrument även om målet för de flesta av vuxenutbildningens elever är att stärka den egna ställningen i arbetslivet”. Umeå universitet anser att det ännu tydligare behöver skrivas fram att sfi är en språkutbildning och att elevens språkliga progression bör vara målet för undervisningen och ligga bakom utbildningens organisation.

Av betänkandet framgår i avsnitt 4.5 (s 114–115) att utredningen ”bedömer att studiehandledning på modersmål eller på elevens starkaste språk är en viktig insats i nyanländas utbildning. Kvalitet och omfattning av den studiehandledning som erbjuds komvux-elever behöver undersökas. För att främja likvärdighet och ökad tillgång till studiehandledning i vuxenutbildningen bör behovet av kompetensutveckling för studiehandledare analyseras och möjligheterna att erbjuda studiehandledning via fjärrundervisning behöver undersökas ytterligare.” Umeå universitet välkomnar att detta ska undersökas, men ser samtidigt att det finns ett starkt stöd i forskning för behovet av studiehandledning på modersmål, särskilt i den grundläggande läs- och skrivinläringen för elever på studieväg 1, kurs A och B. Umeå universitet anser vidare att konsekvenserna bör undersökas för att studiehandledning på modersmålet för dessa elever ska skrivas in i läroplanen för vuxenutbildningen och i kursplanen för sfi. Studie- och yrkesvägledning bör i möjligaste mån ges på modersmålet för att underlätta elevernas förståelse för olika utbildningsvägar, strukturer och möjligheter som det svenska utbildningssystemet ger. Genom att elever får tillfälle att på sitt modersmål formulera frågor, funderingar och förhoppningar kring sin utbildning finns möjlighet att skapa en god kännedom om vuxenutbildningens strukturer och organisation. Detta ger eleven en större inblick i utbildningen och förhoppningsvis bidrar detta till färre avhopp i framtiden.

UMEÅ UNIVERSITET

Umeå universitet ser positivt på förslaget att Skolverket ska ges i uppdrag att, tillsammans med Upphandlingsmyndigheten, ta fram stödmaterial för offentlig upphandling på vuxenutbildningens område. Ett sådant stödmaterial bör tydliggöra vilka krav på kvalitet, ur olika aspekter, som huvudmannen kan ställa vid val av utförare. Umeå universitet tillstyrker förslaget att Skolinspektionen och Skolverket ska få stärkta uppdrag på området enligt sammanfattningen under avsnitt 5.9 (sid 141) där t ex Skolinspektionen föreslås utöva tillsyn av vuxenutbildningen även på verksamhetsnivå. Enligt förslaget ska Skolverket ges i uppdrag att ta fram allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete med fokus på kommunal vuxenutbildning, något som Umeå universitet också tillstyrker.

I avsnitt 6.5 (sid 186–188) finns förslag om att tidsbegränsa rätten att läsa sfi och här önskar Umeå universitet tydliggöranden eftersom det kan vara problematiskt att sätta samma tidsgräns oavsett elevens förutsättningar, även om särskilda hänsyn kan ge eleven rätt till förlängd utbildning. Elever på studieväg 1 behöver i många fall längre tid för att avsluta utbildningen än elever på studieväg 2 och 3 eftersom de vanligen inte är funktionellt litterata och därmed behöver genomgå grundläggande läs- och skrivutveckling parallellt med andraspråkutvecklingen. Även om eleven har rätt till förlängd utbildning vid särskilda skäl riskerar en generell fyraårsgräns leda till att fler elever på studieväg 1 skrivs ut innan de hunnit avsluta kurs D.

Yttrandet har fastställts av dekan Åsa Karlsson Sjögren efter föredragning av kanslichef Lena Högbäck.

Åsa Karlsson Sjögren
Dekan

Expedieras till
Utbildningsdepartementet
Registrator
Institutionen för språkstudier